

PARTICIPATIEPLAN VIERWAARDEN

Colofon

Vierwaarden is een gezamenlijk project van de gemeenten Horst aan de Maas en Venlo, Waterschap Limburg, provincie Limburg en het ministerie (Rijkswaterstaat en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). Zij zijn de initiatiefnemers. Waterschap Limburg treedt namens de samenwerkende overheden op als trekker van de verkenning.

Inhoudsopgave

<u>1. INLEIDING. UW MENING EN INBRENG TELT! .....</u>	<u>3</u>
<u>2.HET PROJECT VIERWAARDEN EN DE DOELEN.....</u>	<u>3</u>
<u>3. EEN UITGEBREID GEBIEDSPROCES IN MEERDERE STAPPEN.....</u>	<u>4</u>
<u>4. HOE KUNT U UW INBRENG LEVEREN EN MEE DOEN? .....</u>	<u>6</u>
<u>5. SAMEN OP ZOEK NAAR DE BESTE OPLOSSING VOOR HET HELE GEBIED.....</u>	<u>6</u>
<u>6. COMMUNICATIE EN BEREIKBAARHEID .....</u>	<u>10</u>
<u>BIJLAGE I: NADERE TOELICHTING OP DE VIER FASEN VAN DE PARTICIPATIE.....</u>	<u>11</u>
<u>COLOFON.....</u>	<u>13</u>

1. Inleiding. Uw mening en inbreng telt!

Inbreng van bewoners en andere betrokkenen zorgt voor betere plannen. De verkenning van Vierwaarden willen we verrijken met lokale kennis en creativiteit van de bewoners, bedrijven en organisaties uit het gebied. Wij nodigen u expliciet uit om ons te helpen bij het realiseren van de gestelde doelen. In dit participatieplan leest u wat het doel is van participatie, hoe we dit vorm willen geven en hoe we de geleverde inbreng vertalen naar het te ontwikkelen voorkeursalternatief en het voorkeursbesluit. Waarover en wanneer gaan we met u in gesprek? Wanneer, waar en hoe kunt u uw inbreng leveren?

*In dit participatieplan geven we ook aan hoe we omgaan met de **inbreng** die belanghebbenden en belangstellenden leveren. We geven aan wat de afwegingen zijn om ideeën, oplossingen en initiatieven al dan niet te verwerken en hoe die afweging plaats gaat vinden. We beginnen met een korte beschrijving van het project.*

2. Het project Vierwaarden en de doelen

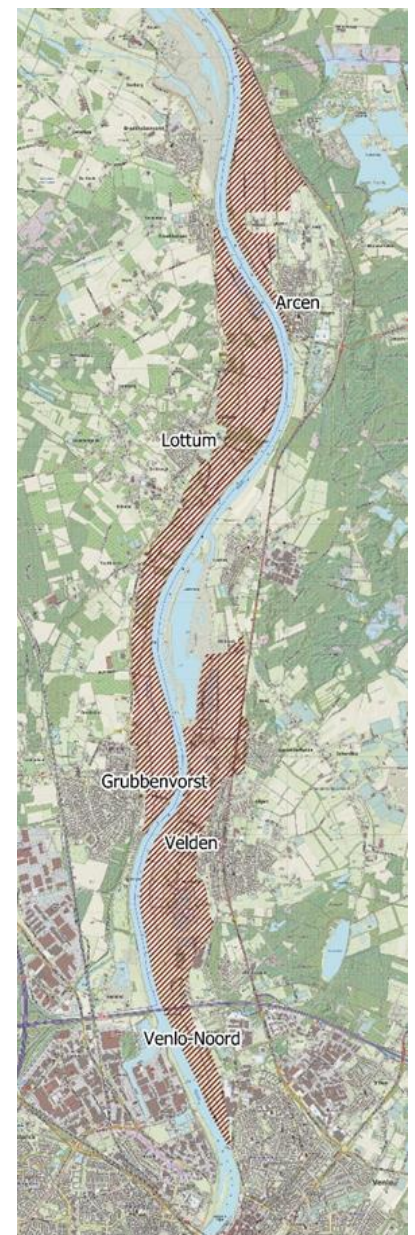
Het project Vierwaarden is een gezamenlijk initiatief van de gemeenten Venlo en Horst aan de Maas, Waterschap Limburg, provincie Limburg en het Rijk (Rijkswaterstaat en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). Zij zijn de initiatiefnemers. Waterschap Limburg treedt namens de samenwerkende overheden op als trekker van de verkenning.

Dijken en hoge gronden beschermen het gebied ten noorden van Venlo tegen hoogwater (zie de kaart), maar deze voldoen niet aan de wettelijke normen. En tegelijkertijd ondervindt de Maas ter plaatse van Venlo belemmeringen in de afvoer en berging van hoogwater. De waterveiligheidsopgave voor dit gebied en stroomopwaarts gelegen gebieden, bestaande uit een dijkversterkings- en een rivierverruimingsopgave, vormt de primaire aanleiding voor het project. Het recente hoogwater in de zomer van 2021 onderstreept de urgentie om aan de slag te gaan met de rivier en hoogwaterveiligheid. Bovendien zijn in het gebied kansen aanwezig om gebiedskwaliteiten en ruimtelijke functies te versterken en te ontwikkelen.

Het verenigen van de hoogwaterveiligheidsopgave voor dijken en voor rivierverruiming vormt een puzzel die al jaren voortduurt. Tot op de dag van vandaag is onduidelijk wat er nu precies in het gebied moet en kan gebeuren. Bij de snelle realisatie van dijken na de hoogwaters van 1993 en 1995 in de voorheen onbedijkte Maasvallei had voor de keuze van de dijktracés de werking van de rivier beter meegenomen kunnen worden.

Na meer dan 25 jaar is het niet meer reëel om dijken op locaties waar nu huizen en bedrijven staan te realiseren. Tegelijkertijd is begrip voor ruimte voor de rivier na het hoogwater in 2021 en in tijden van klimaatverandering actueler en urgenter dan ooit.

Gemeenten, waterschap, provincie en rijk onderzoeken samen met belanghebbenden oplossingen voor de gebiedsopgaven in Vierwaarden voor waterveiligheid, rivierkundig functioneren en ruimtelijke ontwikkelingen (en de oplossingen daarvoor). Door de waterveiligheidsopgaves met de versterking van gebiedskwaliteiten en ruimtelijke ontwikkeling in samenhang te verkennen ontstaan kansen om het gebied een impuls te geven en bestaande gebiedskwaliteit te versterken en uit te bouwen. Door deze kansen integraal mee te nemen ontstaat meerwaarde voor het landschap, toerisme en recreatie en andere pijlers van de regionale economie in beide gemeenten Venlo en Horst aan de Maas.

Figuur 1. Plangebied

De hiervoor beschreven situatie is aanleiding om een verkenning te starten. In de verkenning werken we toe naar een voorkeursbeslissing (best passende pakket aan maatregelen). We onderzoeken de mogelijke oplossingen voor de waterveiligheidsopgave en de ruimtelijke opgave. Voor Vierwaarden gaat het om **drie hoofddoelen**, waarbij het voor elk doel gaat om een verbetering ten opzichte van de huidige situatie:

- Het verbeteren van de waterveiligheid via dijkversterking: Het verbeteren van de hoogwaterveiligheid van Venlo-Velden, Grubbenvorst en Lottum, zodat de kans op overstroming van het gebied kleiner wordt. Dit omvat het versterken, waar nodig aanleggen en/of verleggen van dijken tot de wettelijke waterveiligheidsnorm

En

- Het verbeteren van de waterveiligheid via rivierverruiming: Het verbeteren van de afvoer en berging van hoogwater in de Maas, zodat stroomopwaarts waterstandsvaling optreedt en de oppervlakte van het rivierbed tussen de dijken vergroot. Dit omvat het landwaarts verleggen van dijken, het verlagen van weerden en/of het realiseren van kwelgeulen, nevengeulen en/of hoogwatergeulen.

En

- Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en het versterken van de ruimtelijk-economische ontwikkeling, waarbij gebiedskwaliteiten zijn te behouden en te versterken. Dit omvat maatregelen gericht op natuurontwikkeling en landschapontwikkeling, realisatie van recreatieve en toeristische voorzieningen en de inpassing van de jachthaven Venlo (van de west- naar de oostoever, om ruimte te geven aan de doorontwikkeling van industriehaven op de westoever)

Het in samenhang nastreven van de bovengenoemde doelen is een bewuste keuze; voor de betrokken overheden zijn ze onlosmakelijk met elkaar verbonden, omdat ze in samenhang meerwaarde opleveren. Maatregelen voor waterveiligheid, rivierkundig functioneren en ruimtelijke ontwikkeling vormen een onlosmakelijk geheel en een samenhangende aanpak leidt tot meerwaarde. Zowel stroomopwaarts als in het gebied zelf, zowel aan de oost- als aan de westzijde van de Maas.

Zie voor meer informatie over de opgave de volgende documenten: Startbeslissing Vierwaarden (november 2022), Kennisgeving start verkenning (maart 2023)

Figuur 2. Het project Vierwaarden verbindt meerdere doelen

3. Een uitgebreid gebiedsproces in meerdere stappen

De verkenning van Vierwaarden willen we verrijken met lokale kennis en creativiteit van de bewoners, bedrijven en organisaties uit het gebied. Inbreng van bewoners en andere betrokkenen zorgt voor betere plannen.

Het doel van de participatie is:

- het informeren van belanghebbenden en belangstellenden over de verkenning;
- het in staat stellen van belanghebbenden om tijdig en op zinvolle wijze inbreng te leveren, door oplossingen aan te dragen of ideeën in te brengen;
- het terugkoppelen naar de omgeving over de wijze waarop de aangedragen ideeën en oplossingen zijn verwerkt en het waarom daarvan; en
- het bijdragen aan begrip en draagvlak voor de ingrepen in de leefomgeving die uiteindelijk tot uitvoering gaan komen; zowel bij bewoners en ondernemers als bij bestuurders en overheden.

De aanpak van de participatie of het gebiedsproces kent globaal vier stappen. Een uitgebreide beschrijving van elke stap treft u in de bijlage. Hieronder volgt een verkorte weergave.

1. Startfase (kwartaal 1 2023 – kwartaal 2 2023)

In de startfase van de verkenning houden we een informatieronde en belangenscan. Door deze informatieronde ontstaat in het gebied *een gedeeld beeld van de aanleiding en opgave* van het project en alle relevante *belangen en urgenties komen op tafel*. Ook kunnen al ideeën en oplossingen worden voordragen.

2. Analysefase (kwartaal 2 2023 – kwartaal 1 2024)

In de analysefase van de verkenning wordt iedereen *gevraagd ideeën en mogelijke oplossingen in te dienen*. Van belang is dat de oplossingen positief bijdragen aan de hierboven geschetste doelen. Hierna vindt een selectie plaats van kansrijke alternatieven op basis van een beoordelingskader. Dit beschrijven we in een notitie, de zogenaamde Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Deze notitie geeft aan welke alternatieven kansrijk zijn en in de verdere verkenning worden uitgewerkt en onderzocht en naar welke effecten op leefomgeving en milieu dan wordt gekeken. Deze NRD wordt ter inzage gelegd. Iedereen kan een zienswijze indienen op de NRD.

3. Beoordelingsfase (kwartaal 2 2024 – kwartaal 2 2025)

In de beoordelingsfase werken we de geselecteerde kansrijke alternatieven verder uit. In deze ronde *nodigen we eenieder uit om mee te denken over de nadere uitwerking van de kansrijke alternatieven*. De effecten van elk alternatief op de leefomgeving brengen we in kaart in een milieueffectrapport (planMER). Mede op basis van de resultaten uit deze oplossingsronde, de milieueffectrapportage en andere onderzoeken neemt de minister van Infrastructuur en Waterstaat in overleg met de andere initiatiefnemers een ontwerp-voorkeursbeslissing;

4. Besluitvormingsfase (kwartaal 3 2025 – kwartaal 1 2026)

In de besluitvormingsfase leggen we de ontwerp voorkeursbeslissing met het milieueffectrapport ter inzage. Hierop kan iedereen *zienswijzen indienen*, die kunnen leiden tot verbetering van de ontwerp voorkeursbeslissing. De zienswijzen beantwoorden we. Vervolgens neemt de minister van Infrastructuur en Waterstaat in overleg met de andere initiatiefnemers de definitieve voorkeursbeslissing. Bij de besluitvorming over de voorkeursbeslissing wordt ook bepaald of de verkenning een vervolg krijgt in de vorm van een projectbesluit. Dit projectbesluit komt tot stand via een planuitwerking. Daarna volgt de realisatie.

Tabel 1 Samenvatting participatiekalender¹

Stappen	Focus van inbreng	Hoe
Startfase Q1 2023 – Q2 2023	<ul style="list-style-type: none"> - Belangen en aandachtspunten - Mogelijke oplossingen (alternatieven)	<ul style="list-style-type: none"> - Informatieavonden - Regulier inloopspreekuur - Schriftelijk of mondeling oplossingen aandragen
Analysefase Q2 2023 – Q1 2024	<ul style="list-style-type: none"> - Mogelijke oplossingen (alternatieven) - Zienswijze op Notitie Reikwijdte en Detailniveau.	<ul style="list-style-type: none"> - Schriftelijk of mondeling oplossingen aandragen - Werkateliers met omgevingswerkgroepen - Inloopavonden - Informatiebijeenkomsten voor colleges en raden - Regulier inloopspreekuur - Indienen van een zienswijze op Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Beoordelingsfase Q2 2024 – Q2 2025	<ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken kansrijke oplossingen	<ul style="list-style-type: none"> - Werkateliers met omgevingswerkgroepen - Eventueel Informatieavonden - Regulier inloopspreekuur - inloopavonden - Informatiebijeenkomst voor colleges en raden
Besluitvormingsfase Q3 2025 – Q1 2026	<ul style="list-style-type: none"> - Zienswijze op ontwerp voorkeursbeslissing	<ul style="list-style-type: none"> - Informatieavonden - Regulier inloopspreekuur - Indienen van een zienswijze op ontwerp-voorkeursbeslissing en beantwoording daarvan

¹ In ontwikkeling, wordt telkens geactualiseerd en is tevens beschikbaar op de website.

4. Hoe kunt u uw inbreng leveren en mee doen?

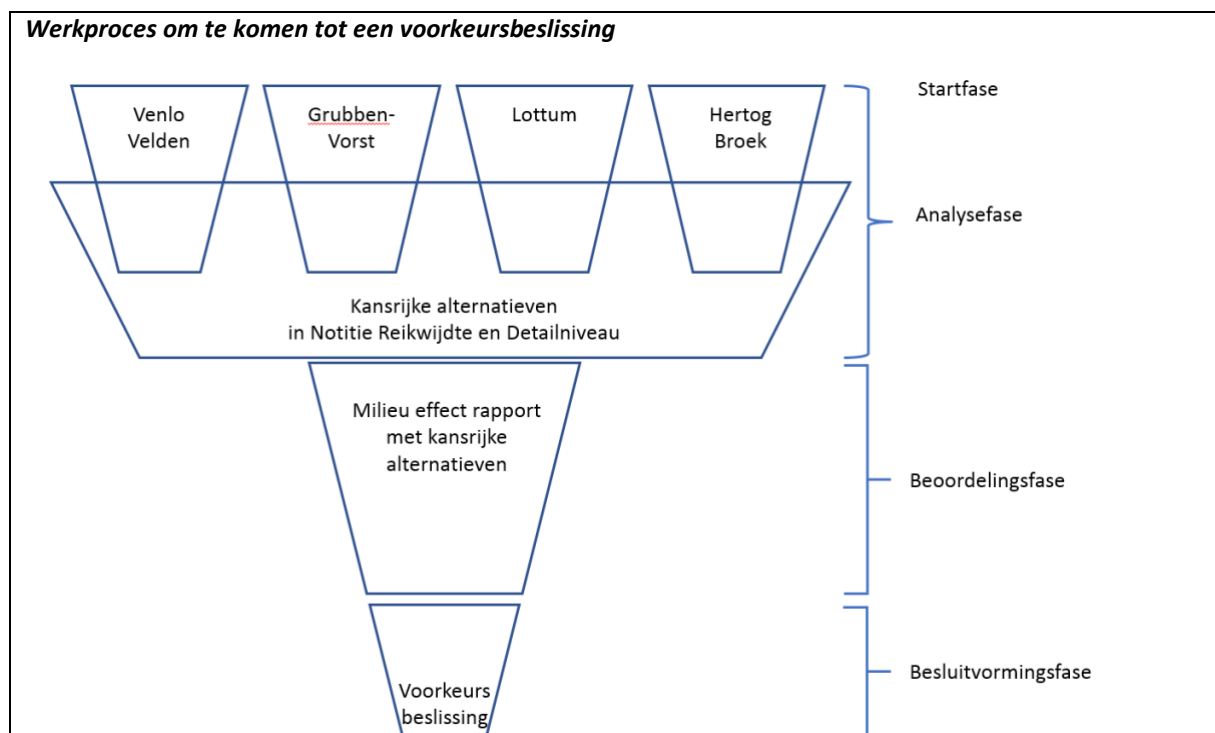
In elke fase is ruimte voor inbreng van uw ideeën, oplossingen, initiatieven of aandachtspunten. Dit kan door deelname aan bijeenkomsten, zoals **informatieavonden en inloopavonden**. Maar ook door deelname aan **omgevingswerkgroepen**: zie onderstaande toelichting. Heeft u als betrokkenen vragen die zich beter lenen voor een persoonlijk gesprek? Dan komen we graag persoonlijk bij u langs voor een **keukentafelgesprek**.

Op de website www.waterschaplimburg.nl/vierwaarden vindt u alle actuele informatie over het project Vierwaarden, nieuwsbrieven en antwoorden op veel gestelde vragen. Deze informatie wordt voortdurend bijgewerkt. Ook komt er een mogelijkheid om digitaal uw ideeën en reactie te delen. Dit is nog in ontwikkeling. Tevens zijn we bij waterschap Limburg bereikbaar via **email** dijkversterking@waterschaplimburg.nl of via **telefoon** (088-88 90 100). Tot slot gaan we een regulier **inloopspreekuur** organiseren op een nog nader te bepalen locatie of locaties in het projectgebied; ook dit is nog in ontwikkeling. Houd voor deze en andere ontwikkelingen onze website in de gaten en geef u op voor de nieuwsbrief. Uiteraard vindt u ook informatie over het project Vierwaarden op de gemeentelijke en provinciale websites.

In de analysefase en beoordelingsfase willen we samen met mensen uit het gebied aan de slag. Hiervoor stellen we **samenwerkingsvormen** in. Dit kunnen omgevingswerkgroepen en / of werkateliers zijn. Het idee is om samen met bewoners, ondernemers, belangenorganisaties en betrokkenen uit het gebied te werken aan oplossingen voor het verbeteren van de hoogwaterbescherming én de waterbergende werking én de gebiedskwaliteiten van de verschillende deelgebieden. In deze samenwerking halen we ideeën op van bewoners en andere betrokkenen. En bekijken we vervolgens of en hoe we deze ideeën kunnen verwerken in de plannen. Dit doen we per deelgebied waarbij we streven naar een gevarieerde groep inwoners/belanghebbenden/belangstellenden om met ons mee te denken in de planvorming. Het betreft de omgevingswerkgroepen: Venlo Genooi, Velden, Grubbenvorst, Lottum en Hertogbroek. Mogelijk komen hier nog andere werkvormen bij, afhankelijk van de behoefte van mensen in het gebied.

5. Samen op zoek naar de beste oplossing voor het hele gebied

Het doel van de verkenning is om samen op zoek te gaan de beste oplossing voor het hele gebied. Hiervoor doorlopen we een aantal fasen en in elke fase vindt een participatieronde plaats. Figuur 3 schetst het werkproces om tot een voorkeursbeslissing voor Vierwaarden te komen.

Figuur 3 Het proces om te komen tot een voorkeursbeslissing

Vierwaarden valt voor het zoeken naar oplossingen uiteen in vier deelgebieden:

- Venlo-Velden
- Grubbenvorst
- Lottum
- Hertogbroek

Voor elk van deze deelgebieden gaan we op zoek naar passende oplossingen. Dit doen we door eerst voor elk deelgebied informatie te delen met betrokkenen. Wat weten we al? Waar zijn we naar op zoek? Deze informatie vormt de basis voor het aandragen van ideeën en mogelijke oplossingsrichtingen vanuit het gebied. Wij vragen betrokkenen met ons mee te denken.

De mogelijke oplossingsrichtingen gaan we voor elk deelgebied trechteren naar een of enkele passende oplossingen per deelgebied. Met deze oplossingen voor elk deelgebied stellen we vervolgens integrale combinaties voor het hele gebied samen. Doel van deze werkwijze is om in de verdere participatie, uitwerking en besluitvorming de aandacht te richten op kansrijke alternatieven. En zo in een vroeg stadium oplossingen die niet kansrijk zijn af te laten vallen. Zo voorkomen we dat we met oneindig veel combinaties in de verdere verkenning verder gaan.

In de Notitie Reikwijdte en detailniveau beschrijven we welke combinaties kansrijk zijn om in de verdere verkenning uit te werken. Deze kansrijke alternatieven vormen de input voor het milieu effect rapport. In het milieu effect rapport worden deze alternatieven vergeleken en beoordeeld op de criteria van het beoordelingskader. Met behulp van het milieu effect rapport, de kostenraming en andere onderzoeken vindt de verdere trechtering plaats van de kansrijke alternatieven naar het voorkeursalternatief. De stuurgroep Vierwaarden bestaande uit een vertegenwoordiging van alle initiatiefnemers adviseert de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over het Ontwerp Voorkeursalternatief. Dit Ontwerpvoorkeursalternatief wordt ter inzage gelegd. Iedereen kan daar een zienswijze op indienen. Mede op basis van ingebrachte zienswijzen kan het ontwerpvoorkeursalternatief worden bijgesteld. Daarna adviseert de stuurgroep Vierwaarden over het uiteindelijke voorkeursalternatief en draag zij de Minister de voorkeursbeslissing aan.

Een beoordelingskader helpt bij het vergelijken van alternatieven

Voor de selectie van kansrijke alternatieven (aan het eind van de analysefase) en de selectie van een voorkeursalternatief (aan het eind van de beoordelingsfase) is een beoordelingskader opgesteld. Onderstaande overzicht vormt het beoordelingskader dat bij start van de verkenning in beeld is om de verschillende alternatieven met elkaar te vergelijken.

Thema		Toelichting en concretisering
Doelbereik	Verbeteren van de waterveiligheid via dijkversterking.	Mate waarin de kans op overstroming van het gebied kleiner wordt t.o.v. de huidige situatie, en zodat voldaan wordt aan de wettelijke waterveiligheidsnorm met een overstromingskans van 1/100 ^e per jaar voor dijktrajecten 68-2 bij Velden, 67-1 bij Grubbenvorst en 66-1 bij Lottum en 1/300 ^e per jaar voor dijktraject 68-1 bij Venlo Noord.
	Verbeteren van de waterveiligheid via rivierverruiming.	Mate waarin de afvoer en berging van hoogwater in de Maas wordt verbeterd t.o.v. de huidige situatie, waardoor stroomopwaarts waterstands daling optreedt en de oppervlakte van het rivierbed tussen de dijken wordt vergroot.
	Verbeteren ruimtelijke kwaliteit en het versterken van de ruimtelijk-economische ontwikkeling in Vierwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Mate waarin een alternatief bijdraagt aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en scoort op de nog op te stellen leidende principes voor ruimtelijke kwaliteit voor Vierwaarden. • Mate waarin en wijze waarop inpassing van de jachthaven Venlo in het projectgebied wordt gerealiseerd. • Mate waarin en wijze waarop structuurversterking van de natuur wordt gerealiseerd in lijn met de Programmatische aanpak grote wateren (PAGW).

	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin het alternatief bijdraagt aan het versterken van de ruimtelijk-economische ontwikkeling waarbij gebiedskwaliteiten zijn te behouden en te versterken, zoals: - Het verbinden en het versterken van de dorpen en het contact met de Maas; - Landschapsbehoud door ontwikkeling; - Verbinden en uitbreiden van fiets- en wandelverbindingen; - Creëren van ontwikkelruimte voor bedrijven door doorontwikkeling van natuur-inclusieve landbouw en of andere transities en een vitale vrijetijdseconomie via rivier-gebonden recreatie en toerisme.
Draagvlak	<ul style="list-style-type: none"> Maatschappelijk draagvlak: enthousiasme en draagvlak is bij bewoners, bedrijven en andere betrokkenen Bestuurlijk draagvlak bij samenwerkingspartners
Balans tussen kosten en dekking	Mate van balans tussen kosten en dekking (aan de hand van een kostenraming en dekkingsoverzicht).
Omgeving en milieu	Effecten op milieu en omgeving (aan de hand van plan-MER en onderliggende effectonderzoeken)
<p><i>Toelichting bij het onderdeel doelbereik</i></p> <p>In de verkenning staat het verbinden van deze doelen centraal, zodat voor elk doel sprake is van een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Bij het realiseren van de drie doelen voor project Vierwaarden gelden de volgende uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bij rivierverruiming is het landwaarts verlegging van dijken niet uitwisselbaar met andere mogelijke rivierverruimingsmaatregelen, zoals weerdverlaging en kwel-, neven- of hoogwatergeulen. Deze maatregelen zijn aanvullend op elkaar. Dijkteruglegging vergroot immers het rivierbed tussen de dijken, waar weerdverlaging en/of geulen het rivierbed verlagen. Een combinatie van rivierkundige ingrepen levert meer waterstandsverlaging op. - De verbetering hoogwaterveiligheid voor Venlo-Velden moet in ieder geval worden gerealiseerd, waarbij gelijktijdig delen van het huidige dijktracé landwaarts worden verlegd. Hiermee wordt de dijk in één keer goed (op de wettelijke norm) en direct op het juiste tracé gerealiseerd. Deze ingreep is urgent en acuut noodzakelijk. - Tenminste één van de uiterwaarden van Horst aan de Maas moet worden aangepakt met rivierverruiming. De opgaven in het projectgebied zijn immers onlosmakelijk met elkaar verbonden en dit geldt ook voor de oplossingen. Maatregelen aan de ene oever dragen positief bij aan oplossingen voor de andere oever en vice versa. Met het oog op de beoogde samenhangende aanpak en solidariteit aan de Maas spreken partijen daarom af dat naast Venlo-Velden in ieder geval maatregelen worden voorzien voor een van de uiterwaarden van Horst aan de Maas. <p>Deze drie uitgangspunten betekenen dat aan het eind van de verkenning een voorkeursbeslissing wordt genomen, die voorziet in een samenstel van maatregelen aan beide zijden van de Maas. Dit omvat in ieder geval ingrepen bij Venlo-Velden en ingrepen bij een van de uiterwaarden bij Horst aan de Maas (dat wil zeggen: bij Lottum of bij Grubbenvorst). Dit betreft de voorziene systeemmaatregelen en andere rivierverruimingsmaatregelen. Op basis van de voorverkenning geven partijen de voorkeur aan een samenstel van maatregelen bij zowel Venlo-Velden als bij Horst aan de Maas. Deze voorkeur is gebaseerd op de inzichten uit de voorverkenning. In de verkenning worden deze inzichten getoetst en zal moeten blijken of de maatregelen voldoende bijdragen aan het doelbereik in het kader van waterveiligheid. En aan het eind van de verkenning wordt op grond van de resultaten en inzichten uit de verkenning door partijen afgewogen of het blijft bij Venlo-Velden en een van de uiterwaarden bij Horst aan de Maas. Of dat een of twee van de andere uiterwaarden en dijken ook aangepakt gaan worden en zo ja, of deze direct doorgaan naar planuitwerking dan wel verderop in de tijd worden geprogrammeerd. Dit laatste is dan onderdeel van een adaptieve programmatische aanpak, die in de voorkeursbeslissing wordt opgenomen.</p> <p><i>Toelichting bij het onderdeel "Verbeteren ruimtelijke kwaliteit":</i></p> <p>Onder het verbeteren van ruimtelijke kwaliteit wordt verstaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>De mate waarin een alternatief invulling geeft aan de leidende principes Ruimtelijke kwaliteit Vierwaarden.</u> De gemeenteraad van Horst aan de Maas heeft voor haar grondgebied de leidende 	

principes, na een uitgebreid omgevingsproces, recent vastgesteld (Ontwikkelkader Weerden Horst aan de Maas, 2021). De vier principes waaraan ontwikkelingen worden getoetst zijn:

- *Volg met ingrepen het DNA van de rivier en het terrassenlandschap*
- *Draag bij aan vitale dorpskernen en een aantrekkelijk vestigingsklimaat*
- *Verbind en versterk het netwerk van wandel- en fietsroutes, horeca en bijzondere plekken*
- *Bied plaats voor gezonde voedselproductie met biodiversiteit en belevingswaarde*

Voor het grondgebied van de gemeente Venlo zijn nog geen gebiedsspecifieke leidende principes opgesteld. Hier wordt, conform het proces in Horst aan de Maas, aan de hand van bestaand beleid en reeds vastgestelde visies (Panorama Noordelijke Maasvallei (2020), Ruimtelijk Perspectief Maas (2018), Ruimtelijke structuur visie Venlo (2014), Omgevingsverordening Limburg (2021) en Ruimtelijke kwaliteit Noordelijke Maasvallei (2017)) en middels een omgevingsproces gekomen tot leidende principes voor de oostelijke Maasoever.

- De mate waarin en de wijze waarop de inpassing van de jachthaven van Venlo wordt gerealiseerd. Ook voor deze ruimtelijke ontwikkeling worden leidende principes opgesteld met alle samenwerkende partijen om te komen tot één integraal ontwerp van een jachthaven in relatie tot dijkversterking, rivierverruiming, stadsontwikkeling, natuur & landschap en een aantrekkelijk uitloopgebied.
- De mate waarin invulling wordt gegeven aan structuurversterking van de natuur in lijn met de doelen van de programmatische aanpak grote wateren (PAGW) waarbij de gebieden in Vierwaarden, in samenhang met elkaar en met reeds bestaande natuurgebieden de functie van natuurlijke verbindingzone / *stepping-stone* gaan vervullen tussen de 'hot-spots' Gelderse Poort en Grensmaas.

Dit resulteert in één ruimtelijk kader, *de visie en leidende principes Vierwaarden*, dat gedurende de verkenning nader uitgewerkt, geconcretiseerd en vastgesteld wordt in de stuurgroep. Bij de verdere ontwikkeling van de Leidende principes zal gebruik gemaakt worden van ideeën en kennis uit het participatieproces. Voor wat betreft de beoordeling van de ruimtelijke kwaliteit, bij de trechtering van kansrijke alternatieven naar het voorkeursalternatief in de ontwerp-voorkeursbeslissing, zal het Kwaliteitsteam Noordelijke Maasvallei (Q-team) gevraagd worden de stuurgroep hierover te adviseren.

Toelichting bij het onderdeel Effecten op leefomgeving en milieu:

denk aan effecten op aantrekkelijk wonen en werken, landschap en economie, bodem, enz. In de nog op te stellen notitie reikwijdte en detailniveau beschrijven we de te beschouwen effecten vollediger en uitgebreider.

Speciale aandacht voor ruimtelijke kwaliteit: De kwaliteits-estafette

Ruimtelijke kwaliteit en inpassing zijn belangrijk om te komen tot begrepen en gedragen oplossingen. De noodzakelijke ingrepen voor waterveiligheid leiden tot een nieuwe laag in het landschap of nieuwe vormgeving van het landschap. De kansen voor een integrale gebiedsontwikkeling zijn aanwezig, mede door de grote zogenaamde 'inpassingsopgave' van de keringen en de ontstaansgeschiedenis van keringen, de omvangrijke rivierverruimingsopgave en de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Dit maakt een samenhangende en integrale aanpak van het project nodig met daarbij extra aandacht en zorg voor ruimtelijke kwaliteit.

De maatregelen in het projectgebied zijn bedoeld voor de komende 50-100 jaar. De beoogde ruimtelijke kwaliteit vormt een investering voor de lange termijn en werpt zijn vruchten af in de komende decennia. Uit tal van projecten blijkt dat het lange termijnperspectief op gespannen voet kan staan met huidige belangen in het gebied. Het is daarom belangrijk om in het gebiedsproces tijd en ruimte te geven aan het gezamenlijk formuleren van een toekomstvisie voor het gebied. Ook is het zinvol om een evenwichtige vertegenwoordiging te organiseren van lange en korte termijnbelangen. De borging van de beoogde ruimtelijke kwaliteit vraagt om zowel een heldere inhoud (wat willen we precies bereiken?) als ook een goed georganiseerd proces daartoe (hoe bereiken we dat?).

Om de gewenste ruimtelijke kwaliteit te bewerkstelligen maken we gedurende de verkenning tevens gebruik van een onafhankelijk kwaliteitsteam (het zogenaamde Q-team). Het bestaat uit landschapsdeskundigen en

andere experts, zoals dat bij andere grote projecten gebruikelijk is. Het team heeft tot doel de verbetering van ruimtelijke kwaliteit te borgen, door het projectteam te prikkelen om op een passende wijze invulling te geven aan ruimtelijke kwaliteit alsmede innovaties op dit vlak te stimuleren. Het projectteam vraagt het kwaliteitsteam (Q-team) op bepaalde momenten om advies en nodigt hen uit om mee te denken. En het kwaliteitsteam (Q-team) geeft daarnaast (gevraagd en ongevraagd) rechtstreeks advies aan de stuurgroep.

6. Communicatie en bereikbaarheid

Belangrijk doel in de participatie is transparant en begrijpelijk communiceren. De communicatie-activiteiten ondersteunen het participatieproces en zorgen voor duidelijkheid over het proces. Transparante communicatie draagt bij aan vertrouwen bij de omgeving in de werkwijze.

Een ander belangrijk speerpunt is dat we aanwezig en aanspreekbaar zijn als gezamenlijke overheden.

Dit doen we door:

- **Berichtgeving over de verschillende (verplichte) stappen in het participatieproces** op de website van Waterschap Limburg, de websites van de partners, de beschikbare nieuwsbrieven en waar nodig de lokale media.
- Een **duidelijke online verzamelplek** te bieden waar alle **actuele documenten** die van belang voor de participatie overzichtelijk bij elkaar staan. Dit is www.waterschaplimburg.nl/Vierwaarden. De vindplaats van deze informatie wordt regelmatig gecommuniceerd.
- **Terugkoppeling te geven van participatiemomenten** in tekst en beeld via de beschikbare middelen van het project (denk aan o.a. de website van Waterschap Limburg en de andere partners) en waar gewenst ook via kanalen van lokale (belangen)groepen.
- **Duidelijk kaartmateriaal en beeldende visuals** aan te bieden tijdens informatiemomenten en online. Hierdoor is voor betrokkenen helder is om welke locaties het gaat, wat de impact van de mogelijke oplossingen is, in het landschap zo goed mogelijk kunnen zien/doorleven en hen inzicht geeft in de samenhang van maatregelen in het gebied Vierwaarden.
- **Helder afzenderschap en het vermelden van een contactpersoon voor meer informatie/vragen etc in elke communicatie-uiting.** Contactpersoon is omgevingsmanager Christine Jansen. Zij is bereikbaar via dijkversterking@waterschaplimburg.nl of telefoonnummer 088-88 90 100. Bij afwezigheid wordt achtervang geregeld.

BIJLAGE I: NADERE TOELICHTING OP DE VIER FASEN VAN DE PARTICIPATIE

Startfase

Aan deze verkenning is een zogenaamd MIRT onderzoek voorafgegaan. Middels een informatieronde nemen we u mee in de inzichten uit het MIRT onderzoek. Daarnaast zullen we ook ingaan op de samenwerking met alle betrokken partijen in de vier deelgebieden om te komen tot waterveiligheid door dijkversterking en rivierversuiming, natuurontwikkeling en gebiedsontwikkeling met oog voor de ruimtelijke kwaliteit.

We organiseren informatiebijeenkomsten voor betrokkenen en belanghebbenden en informeren u via een website en nieuwsbrief. We inventariseren de belangrijkste stakeholders en organiseren keukentafelgesprekken met hen indien daar aanleiding toe is. Naast informeren kan eenieder in deze fase ook al mogelijke oplossingen aandragen. Ook gaan we direct met belanghebbenden aan de slag om te komen tot een goede uitwerkingen per deelgebied. Belangrijk is dat in deze fase ook duidelijk wordt wat een verkenning precies behelst, welk detailniveau het heeft en wat het resultaat ervan is.

Het resultaat is dat we een helder beeld krijgen van de belangen die een raakvlak hebben met de opgave qua waterveiligheid en de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Ook ontstaat een beeld van de kansen en risico's die samenhangen met mogelijke oplossingen. Bij een ontwikkeling als deze, die een transformatie van het gebied inhoudt voor de komende decennia en verder, is het belangrijk om oog te houden voor de ontwikkelingen van het gebied op de lange termijn. We denken bijvoorbeeld aan het betrekken van jongeren bij het genereren van ideeën over de lange termijn ontwikkeling van het gebied. Daarnaast maken we gebruik van een zogenaamd kwaliteitsteam (Q-team), zoals dat ook voor de projecten in het Hoogwaterbeschermingsprogramma Noordelijke Maasvallei en bij Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum is ingezet. Zie hieronder voor een nadere toelichting.

Analysefase

In de analysefase zoeken we samen met partners en belanghebbenden naar oplossingsstrategieën die antwoorden geven op de opgaven, met oog voor de bestaande belangen én kansen voor toekomstige ontwikkelingen. Hier horen werkvormen bij waarbij we in gesprek met elkaar, zoeken naar oplossingen en samenhang van de maatregelen en belangen. Dit leidt tot gedeelde én gedragen oplossingsrichtingen.

Deze fase richt zich op heldere oplossingsrichtingen die de doelstellingen helpen waarmaken, die winst voor zoveel mogelijk partijen in zich hebben en die ook een toekomstperspectief bieden voor het gebied als geheel. Om dit te kunnen bereiken organiseren we werkateliers. In deze werkateliers ontwikkelen we de oplossingsrichtingen vanuit ideeën uit het gebied en dat wat speelt en belangrijk is in het gebied. Indien nodig schromen we niet ook andere participatievormen in te zetten (zoals individuele gesprekken of informatieavonden).

We stellen een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) op. Deze notitie geeft aan welke kansrijke alternatieven in de verdere verkenning worden uitgewerkt en onderzocht. Daarnaast beschrijft de notitie naar welke effecten op leefomgeving en milieu gekeken wordt in de op te stellen milieueffectrapportage. Deze notitie leggen we ter inzage en een ieder kan hierop een zienswijze indienen. De zienswijzen beantwoorden we in een Nota van antwoord. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau geven we aan op welke wijze de selectie van de kansrijke alternatieven heeft plaatsgevonden.

Voor de selectie van kansrijke alternatieven (aan het eind van de analysefase) en de selectie van een voorkeursalternatief (aan het eind van de beoordelingsfase) is een beoordelingskader opgesteld. Het overzicht op pagina vormt het beoordelingskader dat bij start van de verkenning in beeld is om de verschillende alternatieven met elkaar te vergelijken.

Beoordelingsfase

In de beoordelingsfase werken we aan een verdere uitwerking van de kansrijke alternatieven. De vondsten uit de NRD en zienswijzen worden hierin meegenomen. Ook hier zoeken we samenwerking met belanghebbenden uit het gebied. Zodra de alternatieven uitgewerkt zijn stellen we een milieueffectrapport (MER) op. Voor deze uitwerking maken we gebruik van werkateliers met de omgevingswerkgroepen.

Besluitvormingsfase

Op basis van de uitgewerkte alternatieven en de milieueffectrapportage adviseert de stuurgroep Vierwaarden de minister over het ontwerp voorkeursalternatief. Dit ontwerp voorkeursalternatief leggen we samen met het milieueffectrapport ter inzage. De onderbouwing en de resultaten van de participatie leggen we vast in een rapport.

Betrokkenen kunnen een zienswijzen indienen op de ontwerp voorkeursbeslissing en het milieueffectrapport. Deze zienswijzen kunnen leiden tot aanscherping of verbetering van de voorkeursbeslissing. Aan indieners geven we antwoord op hun zienswijzen en die leggen we vast in een Nota van antwoord. Dit document is een van de bouwstenen die meegenomen worden bij besluitvorming over de definitieve voorkeursbeslissing.

Colofon

Vierwaarden is een gezamenlijk project van de gemeenten Horst aan de Maas, Venlo, Waterschap Limburg, provincie Limburg en het Rijk (Rijkswaterstaat en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). Zij zijn de initiatiefnemers. Waterschap Limburg treedt namens de samenwerkende overheden op als trekker van de verkenning.

